

Príloha 6: Rizikové znaky pre PAS u dieťaťa vo veku 3-6 rokov / priliehajúci mentálny vek

Aj v tomto veku sa môžu vyskytovať znaky u detí ako vo veku 0-3 roky, ktoré môžu byť identifikované odborníkom pri priamej práci s dieťaťom alebo prostredníctvom rozhovoru s rodičom / zákonným zástupcom.

<i>Verbálna komunikácia</i>
<ul style="list-style-type: none">
• nesprávne používanie osobných zámen – na označenie seba samého dieťa používa označenie “on/ona”, alebo “vy”, alebo sa môže oslovovať svojím menom.
• môžu byť prítomné echolálie slov alebo celých fráz
• môžu byť prítomné stereotypné frázy – zvláštne naučené vyjadrenia, ktoré niekde dieťa počulo
• verbálna komunikácia má zvláštnu intonáciu, plochú, monotónnu, alebo výrazne mechanickú
• neprimerane rozvinutá slovná zásoba, ale len vo vzťahu k určitým témam, ktoré súvisia s úzko vymedzenými alebo špecifickými záujmami (napr. dieťa pozná všetky dopravné značky, popisuje presné automobilové trasy a podobne)
• hyperlexia – výrazný záujem a neprimerane vysoké schopnosti v oblasti čítania (písmená), počítania (číslice) a podobne
<i>Sociálna komunikácia a interakcia</i>
<ul style="list-style-type: none">
• verbálna komunikácia často nie je používaná za sociálnym účelom – dieťa viac používa reč na opis predmetov alebo svojich záujmov
• neprimeraný sociálny kontakt (dieťa sa zameriava na určitý fyzický znak, napríklad na vlasy a neprimerane ich chytá, pozerá sa do tváre iným osobám z veľmi krátkej vzdialenosti)
• neprejavovanie záujmu o rovesníkov a hru s nimi
• nedokáže sa prispôbiť partnerovi v hre, prípadne chce hru riadiť
• preferuje samostatné činnosti pred spoločenskou interakciou
• má výrazne sťaženú adaptáciu v MŠ, prípadne nie je možné jeho začlenenie do kolektívu vôbec
• používanie menej flexibilného očného kontaktu pri rozhovore s druhými ľuďmi, dieťa používa menej gest a výrazov tváre ako je zvyčajné pre jeho vek, pohlavie a sociokultúrny kontext
• prítomnosť extrémne vyhýbavého správania na bežné požiadavky dňa – aj na aktivity ktoré má dieťa rado
<i>Imaginácia – predstavivosť</i>
<ul style="list-style-type: none">
• chýba symbolická alebo predstieraná hra (hra “na niečo”, “na niekoho”)
• funkčná hra s bežnými detskými hračkami je na nižšej úrovni alebo úplne chýba,
• prípadne môže byť hra na vývinovo primeranej úrovni, avšak len v oblasti záujmov dieťaťa (v hre chýba pestrosť v aktivitách, ale aj v používaní hračiek)
<i>Nezvyčajné alebo opakujúce sa záujmy a aktivity, vysoko špecifické záujmy (patria sem aktivity a záujmy, ktoré nie sú typické pre vek dieťaťa a jeho sociokultúrny kontext)</i>
<ul style="list-style-type: none">
• prítomnosť nezvyčajných záujmov (napr. záujem o rôzne typy budov, sifónov, hadíc)
• prítomnosť vysoko špecifických záujmov, ktoré môžu byť svojou kvalitou primerané (zaujímajú sa o ne aj iné deti), avšak rozdiel je v tom, že dieťa trávi skúmaním problematiky neúmerne veľa času (napr. záujem o vlaky, dopravné značky, zvieratá, záujem o číselné rady, IT systémy)
• neznášanlivosť zmien v prostredí, trvanie na rovnakosti a nemennosti
• prítomnosť nezvyčajných reakcií na zmyslové podnety v zmysle buď odporu k daným podnetom, alebo jeho vyhľadávanie (pozri sekcia správania od 0 do 3 rokov)
• stereotypné pohyby prstov, rúk, alebo celého tela, točenie, hojkanie sa
• prítomnosť nezvyčajných reakcií na zmyslové podnety v zmysle buď odporu k daným podnetom, alebo ich vyhľadávaním (vôňa, chuť, čuch, sluch, dotyková citlivosť, vestibulárny aparát)